

Декларация на министрите UNECE - 2012 Виена**Осигуряване на общество за всички възрасти: Насърчаване на качеството на живот и активния живот на възрастните хора**

1. Ние, представителите на държавите-членки на Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации (ИКЕ на ООН), участници в Конференцията на министрите по въпросите на застаряването 19-20 септември 2012 г. във Виена, Австрия, потвърждаваме ангажимента, поет в Берлинската Декларация на министрите от 2002 г. и потвърдена впоследствие в Декларацията на министрите в Леон през 2007 г., за прилагане на Регионалната стратегия за изпълнение (РСИ) на Международния план за действие по застаряването от Мадрид (МПДЗМ).
2. Ние приветстваме значителното нарастване на продължителността на живота в региона, поради което по-голям дял от населението живее по-дълго и в по-добро здраве. Ние сме наясно, че в някои страни с икономики в преход, скорошният напредък в дълголетие не е все още в състояние напълно да компенсира загубите в очакваната продължителност на живот на техните граждани, особено при мъжете.
3. Ние признаваме, че трайните демографски промени генерират както възможности, така и предизвикателства в региона. Ние се ангажираме да повишаваме осведомеността и да подобряваме потенциала на възрастните хора в полза на нашите общества и за повишаване на качеството им на живот, като даваме възможност да постигнат лична им реализация в по-късни години, както и да участват в социалното и икономическото развитие.
4. Ние наблягаме на правата на възрастните хора и отбелязваме със загриженост, че възрастовата дискриминация продължава да бъде пречка в постигането на пълноценен, здравословен начин на живот, като активни членове на обществото.
5. Ние се ангажираме да отговорим на индивидуалните и обществени предизвикателства, породени от застаряването на населението, чрез адекватни и устойчиви мерки за финансова сигурност в напреднала възраст, продължаващи през целия живот здравни и социални грижи, вкл. дългосрочни грижи, както и предоставяне на приобщаващи системи и подкрепа за активното дълголетие, учене през целия живот, както и участие в различни сфери на обществото, без дискриминация, особено по отношение на по-възрастните жени.
6. Ние осъзнаваме, че изпълнението на РСИ / МПДЗМ на ИКЕ на ООН през последните пет години става в ситуация на продължаваща глобална финансова криза, която в повечето страни от региона отново засегна семейства и общности, включително по-възрастните им членове и особено по-възрастните жени.

7. Ние също осъзнаваме, че докато някои държави-членки все още трябва да разработят по-изчерпателни политики, отговарящи на индивидуалните и обществените нужди на застаряващото население, други целят да поддържат в бъдещето съществуващия достъп на възрастните хора до адекватна социална защита и добре функциониращи системи на образование, специфични адаптирани към половете здравни и социални грижи, както и възможности за участие в обществото като равноправни партньори.

8. Ние признаваме значителния напредък, постигнат от много държави-членки в изпълнението на десетте ангажмента на РСИ / МПДЗМ на ИКЕ на ООН по време на втория петгодишен цикъл. Забележимите постижения на процеса по тяхното изпълнение в региона включват, наред с другото, следното:

(А) нарастващо внимание от страна на политиците, медиите и широката общественост към проблемите на застаряването на населението и на отделния човек, включително все по-широко признаване на достойнството, правата на човека и основните свободи на възрастните хора, техният потенциал за принос в социалното и икономическото развитие, солидарността между поколенията и сближаването в обществото;

(Б) разширяване на инициативите за адаптиране на националните системи за социална защита към последиците от демографските промени;

(В) нарастващото участие на гражданското общество, по-специално организации на възрастните хора, във формулирането, изпълнението и наблюдението на политиките, свързани с правата, нуждите и очакванията на възрастните хора;

(Г) повишено използване на иновативни подходи в предоставянето на образователни, здравни, рехабилитационни и социални грижи, включително технологични и организационни иновации, както и насърчаване на по-голямо участие и сътрудничество на публичния, частния и нестопанския сектор в развитието на подобни услуги;

(Д) създадена работна група за повишаване на качеството на живот на възрастните хора към Икономическата комисия за Европа на ООН като междуправителствен орган за регионално сътрудничество в изпълнението и мониторинга на РСИ / МПДЗМ.

9. Ние приемаме, че развитието в посока на изграждане на общество, достъпно за всички възрасти, обявено от МПДЗМ не е еднакво за целия регион. Ние също така сме наясно с многобройните предизвикателства за изпълнението на РСИ / МПДЗМ, които включват и следните:

(а) много общества продължават да се сблъскват с изкуствени бариери и предразсъдъци, които ограничават постигането на справедливост между поколенията и реципрочност. Продължава да има нужда политиките в областта на здравето и благосъстоянието на възрастните хора да бъдат допълнени с мерки, които да дават възможност за овластяване на възрастните хора, особено на по-възрастните жени, както и за предотвратяване на

малтретиране, липса на грижи и самота, както и от мерки за укрепване на солидарността между поколенията;

(б) в много страни, политиките, насърчаващи активния и здравословен живот на възрастните хора са доста скромни, с недостатъчно необходими мерки за предотвратяване на болести и насърчаване на здравето;

(в) напредъкът в адаптирането на националното законодателство относно трудовата заетост и пенсионирането е бавен в някои страни;

(г) продължава нуждата да се насочат националните усилия за адаптиране на системите за социална защита с оглед на демографските промени и финансовите предизвикателства;

(д) нарастващото търсене на дългосрочни грижи създава допълнителни предизвикателства за публичните системи за предоставяне на грижи, както и за грижи, предоставени от гражданското общество и от семействата;

10. При укрепване на прилагането на РСИ / МПДЗМ на ИКЕ на ООН в нейната трета фаза (2013-2017 г.), ние сме решени до 2017 г. да достигнем следните цели на политиката:

I. Насърчаване на по-дълъг трудов живот и поддържане на умения за работа чрез:

(а) Насърчаване и подкрепа на здравословния начин на живот и здраве при работа, превенция и контрол на незаразните болести, както и осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд, включително мерки за подходящ баланс между професионалния и личния живот посредством схеми за гъвкаво работно време, през цялата трудова кариера.

(б) Постигане на високи равнища на заетост на по-възрастните мъже и жени посредством подходящи стимули, наред с другото свързани с данъчното облагане и системите за социална сигурност, благоприятни за възрастта условия на труд, гъвкаво работно време, информация, съобразени с възрастта програми за обучение и преквалификация и мерки за управление на възрастта в публичния и частния сектор.

(в) Разработване на базирани на доказателства политики относно пазара на труда, които приемат взаимно допълващия характер на политиките по заетостта на младежите и на по-възрастните, като полезен за всички. Насърчаване на положителни нагласи към по-възрастните служители и борба срещу възрастовата дискриминация на пазара на труда.

(г) Осъществяване на по-гъвкав преход към пенсиониране по-гъвкави и предоставяне на стимули за по-дългосрочно участие в пазара на труда, съобразно потребностите и стремежите на индивида.

(д) Провеждане на пенсионни реформи за адаптация към демографските промени, включително увеличаване на продължителността на трудова заетост, а в някои държави-

членки, към увеличаващия се брой възрастни хора, работещи в неформалния сектор. Насърчаване по подходящ начин на устойчивостта и адекватността както на публичните, така и на частните пенсионни системи и гарантирането на универсално покритие.

(е) Насърчаване на ролята на възрастните работници като предаващи знания и опит на по-младите работници.

II. Улесняване участието, недискриминацията и социалното включване на възрастните хора чрез:

(а) Намаляване на материалните лишения, бедността и социалното изключване сред по-възрастните хора, особено по-възрастните жени, както и улесняване на достъпа на възрастните хора до ресурси, в отговор на техните нужди.

(б) Предприемане на мерки за борба с дискриминацията, основана на пол, расов или етнически произход, религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация.

(в) Овластяване на хората за да реализират своя потенциал за физическо, психическо и социално благополучие през целия живот и да участват пълноценно в обществото, в съответствие с техните нужди, желания и възможности.

(г) Осигуряване на достъп през целия живот до различни форми на висококачествено образование и обучение, включително в напреднали технологии.

(д) Улесняване на участието на възрастните хора в политическия, икономическия, културния и социалния живот.

(е) Улесняване на участието на възрастните хора, особено на жените в процесите на вземане на решения на всички нива, както пряко, така и чрез организации на възрастните хора в целия спектър на гражданското общество.

(ж) Борба с възрастовата дискриминация, чрез кампании за повишаване на осведомеността и чрез насърчаване на медиите и лицата с обществено влияние, за да представят балансирана възрастова картина на обществото, да изтъкват положителните аспекти на стареенето, да разработят недискриминационни образи на възрастните хора, както и да разпространяват информация за стареенето като естествен етап в развитието на личността. Включване на възрастните хора в планирането, изпълнението и оценката на тези медийни програми.

(з) Насърчаване на лесен достъп на младите и по-възрастните хора до информация и образование, свързани с осигуряване на тяхното достойнство и човешки права.

(и) Подобряване на събирането и споделянето на данни, статистика и качествена информация за по-добро наблюдение на качеството на живот и достойнството на

възрастните лица, включително на случаите на нарушения и злоупотреба с техните права, за да се планират и внедряват подходящи, базирани на доказателства политически мерки.

(й) Съобразяване с различните нужди на нарастващия брой на по-възрастни хора сред етническите малцинства и мигрантите, за да се гарантира тяхната интеграция и равнопоставено участие в обществото.

III. Насърчаване и гарантиране достойнството, здравето и независимостта в по-късна възраст чрез:

(а) Гарантиране на достойнството на възрастните хора, особено на хората с увреждания и насърчаване на тяхното чувство за принадлежност и самоуважение чрез мерки, насочени, наред с другото, към борба с всякакви форми на предразсъдъци, небрежност, злоупотреба и дискриминация.

(б) Укрепване на мерки за насърчаване на здравеопазването, грижа и закрила, както и превенцията на болести и наранявания във всички възрасти, по този начин намалявайки вероятността от заболявания и увреждания и спомагайки да се гарантира добро физическо и психическо съществуване, независим начин на живот, както и активно участие през целия живот.

(в) Отдаване на специално внимание на превантивните мерки, ранното диагностициране и лечение, грижите и особено дългосрочните грижи и социална защита на хората с болестта на Алцхаймер и други деменции, като същевременно се гарантира тяхното достойнство и недопускане на дискриминация в обществото.

(г) Зачитане на самоопределението и достойнството като основни ценности до края на живота на човек. Това по-специално следва да бъде главното отношение в практиките на оказване на сестринска и медицинска грижа, включително в дългосрочните и палиативните грижи.

(д) Осигуряване на възможно най-високо ниво на здравен, социален и функционален капацитет на възрастните хора преди, по време и след природни и технологични бедствия чрез засилена координирана подкрепа.

(е) Улесняване на достъпа до подходящи за възрастта, евтини и ефективни висококачествени стоки и услуги и подобряване на мобилността чрез среда, подходяща за възрастта.

(ж) Разработване на иновативни методи и технологии за надеждна, достъпна и безопасна подкрепа и грижи за възрастните хора у дома.

(з) Гарантиране на "старееенето на място" чрез насърчаване на услуги и подкрепа на отделния човек и семейството, за да се даде възможност на възрастните хора да продължат

да живеят възможно най-дълго в собствената си среда и в общността. Тези услуги трябва да вземат предвид специфичните нужди на жените, и по-специално жените, които живеят сами.

(и) Насърчаване на архитектурни корекции и иновативен дизайн на жилища, с цел адаптация към променящите се нужди и функционални възможности на хората в процеса на стареене.

(й) Подкрепа с подходящи средства, за организиране на самопомощ между възрастните хора за независим или подпомогнат живот, включително в сгради, в които живеят няколко поколения и чрез признание, че отделните нужди трябва се оценяват и покриват правилно, без значение дали е в институция или у дома.

(к) Осигуряване на постоянни достъпни, висококачествени грижи, вариращи от основни грижи и грижи, базирани в общността, до различни форми на институционална грижа.

(л) Признаване и подобряване на положението на формалните и неформалните лица, оказващи грижи, включително и мигрантите, чрез обучение и достойни условия на труд, както и адекватно възнаграждение.

(м) Признаване и подкрепа на лицата, оказващи семейни грижи, повечето от които са жени, в изпълнение на тази сложна задача, включително чрез разпоредби за съвместяването на работата и семейните задължения, както и мерки за социална закрила.

IV. Запазване и укрепване на солидарността между поколенията чрез:

(а) Насърчаване и укрепване на диалога и ученето между поколенията от всички заинтересовани страни, включително правителства, неправителствени организации, частния сектор, медиите и широката общественост.

(б) Подобряване на сътрудничеството между младежките организации и организациите на възрастните хора.

(в) Признаване на стойността и насърчаване на съвместните доброволчески дейности на хората от всички възрасти.

(г) Планиране и провеждане на образователни кампании за широката общественост, особено за по-младите поколения по въпросите на населението и индивидуалното стареене. Това трябва да включва обучение за здравословен и активен начин на живот на възрастните хора като част от жизнения цикъл в учебните програми на всички образователни институции, като същевременно включва и повишаване на осведомеността сред по-възрастните хора по проблемите, условията на живот и предизвикателствата на по-младите поколения.

(д) Съобразяване с факта, че солидарността между поколенията също така означава, адекватна и устойчива социална защита на възрастните хора, същевременно признавайки, че възрастните мъже и жени продължават да дават важен принос в своите общности по различни начини, включително чрез работа след пенсионна възраст, безплатни грижи за по-младите и по-възрастните членове на семейството, участие в доброволчески дейности, както и трансфери на пари в брой и в натура в полза на по-младите членове на техните семейства и общности. (НПО)

(е) Разработване и прилагане на социално отговорни, финансово стабилни и устойчиви стратегии, обхващащи нуждите, възможностите и очакванията на сегашните и бъдещите поколения, като същевременно се насърчават равните възможности за тяхното самоопределение.

11. За постигане на целите в изпълнението на РСИ / МПДЗМ на ИКЕ на ООН през периода 2013-2017, ние подчертаваме значението на включването на въпроса за застаряването и насърчаването на активния живот на възрастните хора по начина, по който са определени от Световната здравна организация (СЗО), в националните политически процеси и по-специално чрез въвеждане на подхода за цялостния жизнен цикъл. Отбелязваме също така необходимостта, където е възможно да има надграждане върху последните международни ангажменти, свързани с насърчаването на активния живот на възрастните хора, включително превенцията и контрола на незаразните болести, както и действия по отношение на социалните детерминанти на здравето.

12. Ние ще се стремим да повишаваме осведомеността в обществата за общите предимства от насърчаването на активния живот на възрастните хора, валидни както днес, така и в бъдеще, като подчертаваме необходимостта да се отделят достатъчно ресурси за неговото изпълнение. Ние също така ще се стремим да разпространяваме в целия регион иновативните и ефективни подходи за политически действия, например дейностите по време на Европейската година за активно стареене и солидарност между поколенията (2012 г.) и нейните последващи действия.

13. Ние също така подчертаваме, че политиките в областта на застаряването и прилагането им трябва да се разглеждат като споделена отговорност на всички основни участници в обществото. Следователно, съществува необходимост ефективно да се насърчава сътрудничеството между правителства, политици, представители на частния сектор, социални партньори, изследователи и организации на и за възрастните хора, както и други неправителствени организации. Такова сътрудничество е от особено значение за идентифициране на проблемите, които изискват нови политики, за формулиране на подходящи мерки и за ефективното изпълнение, наблюдение и оценка на базирани на доказателства политики в областта на застаряването.

14. Ние сме наясно, че научните изследвания са от жизненоважно значение за развитието и прилагането на ефективни политики и програми. Трябва да бъдат допълнително засилвани и развивани устойчиви инфраструктури за научни изследвания, подобреното събиране на данни, хоризонталните изследвания и междусекторното сътрудничество.

15. Ние признаваме приноса на гражданското общество и на самите възрастни хора за изпълнението на разпоредбите на РСИ / МПДЗМ и се ангажираме да поддържаме продължаващото партньорство между всички главни заинтересовани страни в процеса на изпълнение.

16. Ние ценим приноса на *Европейския център за политики за социално благосъстояние и изследвания*, свързан с Организацията на обединените нации, както и на Международния институт по въпросите на застаряването, Организация на обединените нации - Малта (INIA), за изпълнението на РСИ / МПДЗМ на ИКЕ на ООН.

17. Ние признаваме ролята на националните координатори по въпросите на застаряването и на Работната група на ИКЕ на ООН за повишаване на качеството на живот на възрастните хора за водещата роля в изпълнението и мониторинга на РСИ / МПДЗМ в региона, както и в обмена на информация и най-добри практики. Чрез работата на нейното Бюро, Работната група по въпросите на застаряването оптимизира процеса на втория преглед и оценка на РСИ / МПДЗМ и подготовката на тази Министерска конференция по въпросите на застаряването.

18. Ние се ангажираме да поддържаме Работната група за повишаване на качеството на живот на възрастните хора като дългосрочен междуправителствен орган, в рамките на Икономическата комисия за Европа на ООН, отговорен за изпълнението и мониторинга на РСИ / МПДЗМ и ще подкрепяме дейността ѝ материално и финансово, доколкото е възможно.

19. Ние оценяваме ролята на Секретариата на ИКЕ на ООН, в сътрудничество с другите заинтересовани страни, подпомагащ държавите-членки за прилагането на РСИ / МПДЗМ на ИКЕ на ООН и Министерската декларация от Виена, 2012 г. наред с подкрепата, оказвана за изграждане на национален капацитет в областта на застаряването. Сътрудничеството между Секретариата на ИКЕ на ООН и неговите основни партньори в рамките на системата на ООН, по-специално със структурите, работещи по застаряването, като UNFPA и Регионалния офис на СЗО за Европа, трябва да бъде засилено.

20. Ние благодарим на Комисията на Европейския съюз за финансовата помощ за организацията на форума за изследвания и гражданското общество.

21. Изразяваме искрената си благодарност към Австрия за домакинството на Конференцията на министрите на ИКЕ на ООН – 2012 по въпросите на застаряването и за нейното гостоприемство.